

P7_TA(2012)0053

Pastarojo meto politiniai įvykiai Vengrijoje

2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pastarųjų politinių įvykių Vengrijoje (2012/2511(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties 2, 3, 4, 6 ir 7 straipsnius, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 49, 56, 114, 167 ir 258 straipsnius, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK), kuriuose kalbama apie pagrindinių teisių laikymąsi, skatinimą ir apsaugą,
 - atsižvelgdamas į Vengrijos pagrindinį įstatymą, kurį 2011 m. balandžio 18 d. priėmė Vengrijos Respublikos Nacionalinė Asamblėja ir kuris įsigaliojo 2012 m. sausio 1 d. (toliau – naujoji konstitucija), ir į Vengrijos pagrindinio įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatas, kurias kurį 2011 m. gruodžio 30 d. priėmė Vengrijos Respublikos Nacionalinė Asamblėja (toliau – pereinamojo laikotarpio nuostatos),
 - atsižvelgdamas į Europos komisijos „Demokratija per teisę“ (Venecijos komisijos) nuomonę Nr. CDL(2011)016 dėl naujos Vengrijos Konstitucijos ir nuomonę Nr. CDL(2011)001 dėl trijų teisinių klausimų, kylančių rengiant naują Vengrijos Konstituciją,
 - atsižvelgdamas į 2011 m. kovo 10 d. savo rezoliuciją dėl Vengrijos žiniasklaidos įstatymo¹ ir 2011 m. liepos 5 d. savo rezoliuciją dėl persvarstytos Vengrijos Konstitucijos²,
 - atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą dėl Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio „Pagrindinių Europos Sąjungos vertybių apsauga ir stiprinimas“ (COM(2003)0606),
 - atsižvelgdamas į tai, kad 2011 m. spalio mėn. Europos Komisijos pirmininko pavaduotoja Neelie Kroes įsteigė aukšto lygio grupę žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo klausimams svarstyti,
 - atsižvelgdamas į 2012 m. sausio 18 d. Europos Parlamento plenarinio posėdžio diskusijoje dėl pastarųjų politinių įvykių Vengrijoje Tarybos ir Komisijos padarytus pareiškimus ir į 2012 m. vasario 9 d. Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto surengtą klausymą,
 - atsižvelgdamas į 2012 m. sausio 17 d. Europos Komisijos sprendimą Vengrijos atžvilgiu pradėti pagreitintą pažeidimo tyrimo procedūrą dėl jos centrinio banko ir duomenų apsaugos institucijų nepriklausomumo ir dėl teismų sistemai poveikį darančių priemonių,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi Europos Sąjunga yra grindžiama tokiomis vertybėmis kaip demokratija ir teisinė

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2011)0094.

² Priimti tekstai, P7_TA(2011)0483.

valstybė, kaip nustatyta ES sutarties 2 straipsnyje, visapusišku žmogaus teisių ir laisvių paisymu, kaip įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje, ir minėtųjų teisių teisinės reikšmės pripažinimu, kuri patvirtina būsimas ES prisijungimas prie EŽTK;

- B. kadangi dabartinių ir būsimų valstybių narių ir ES pareiga – užtikrinti, kad valstybių narių teisės aktų turinys ir procesai atitiktų ES teisės aktus ir vertybes, kaip detalai įtvirtinta Kopenhagos kriterijuose, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje, ir kad priimtų teisės aktų tekstas ir esmė neprieštarautų šioms vertybėms ir priemonėms;
- C. kadangi Vengrija 2011 m. balandžio 18 d. priėmė naują konstituciją, kurios priėmimo faktą ir nuostatas savo 2011 m. liepos 5 d. rezoliucijoje kritikavo Europos Parlamentas, paraginęs Vengrijos vyriausybę spręsti problemas ir susirūpinimą keliančius klausimus, kuriuos iškėlė Venecijos komisija, ir paragino Europos Komisiją atlikti nuodugnią naujosios konstitucijos ir pagal ją paskelbtų konstitucinių įstatymų peržiūrą ir analizę siekiant patikrinti, ar jie atitinka Bendrijos teisyne turinį ir prasmę ir ypač Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją;
- D. kadangi priėmus konstitucinius įstatymus kilo susirūpinimas dėl kai kurių sričių, būtent teismų sistemos nepriklausomumo, centrinio banko nepriklausomumo, duomenų apsaugos institucijos nepriklausomumo, sąžiningų politinės konkurencijos ir politinės kaitos sąlygų, taip pat vadinamojo stabilumo įstatymo, pagal kurį su pajamų mokesčių sistema susiję sprendimai priimami dviejų trečdalių balsų dauguma, ir pagrindinių įstatymų, pagal kuriuos dabartinei valdančiajai daugumai suteikiama išskirtinė teisė skirti pareigūnus neįprastai ilgam laikotarpiui tokiu būdu darant poveikį būsimų vyriausybių galimybėms valdyti šalį;
- E. kadangi naujasis nacionalinės teisminės institucijos vadovas ir vyriausiasis prokuroras turės teisę skirti bylas teismams ir tokiu būdu bus pažeidžiamas teisės kreiptis į teismą, teisės į sąžiningą teismą ir teismų sistemos nepriklausomumo principai;
- F. kadangi pagal naująją konstituciją ir jos pereinamojo laikotarpio nuostatas pakeistas Aukščiausiojo Teismo pavadinimas ir dabar jis vadinamas „Kúria“, o Aukščiausiojo Teismo pirmininko šešerių metų kadencija nutraukta pirma laiko po dvejų metų;
- G. kadangi pagal naująją konstituciją teisėjų ir prokurorų, išskyrus „Kúria“ pirmininką ir vyriausiąjį prokurorą, privalomas pensinis amžius sumažinamas nuo 70 iki 62 metų, tai gali būti laikoma diskriminuojančia nuostata ir dėl to į pensiją išeis maždaug 300 teisėjų – tokiu būdu smarkiai kišamasi į nepriklausomą teismų sistemos veiklą;
- H. kadangi pagal naujosios konstitucijos nuostatas buvusi keturių parlamentinių ombudsmenų sistema buvo supaprastinta ir liko tik vienas ombudsmenas, pirma laiko nutraukta duomenų apsaugos ir informacijos laisvės ombudsmeno šešerių metų kadencija ir jo įgaliojimai perduoti naujai įsteigta institucijai, o tai yra rimtas kišimasis į jo nepriklausomumą;
- I. kadangi Vengrijos parlamentas priėmė kelis grįžtamąją galią turinčius įstatymus ir taip pažeidė pagrindinius Europos teisės principus, būtent principą, pagal kurį nepriimami grįžtamąją galią turintys įstatymai;

- J. kadangi neseniai priimtame religinių bendruomenių ir konfesijų įstatyme nustatytos varžančios religinių bendruomenių registracijos taisyklės ir pagal šį įstatymą norint įregistruoti religinę bendruomenę būtinas dviejų trečdalių parlamento daugumos pritarimas;
- K. kadangi pagal naujosios konstitucijos nuostatas buvo gerokai sumažinti Vengrijos Konstitucinio Teismo įgaliojimai peržiūrėti su biudžetu susijusius įstatymus;
- L. kadangi, kaip išreikšta Venecijos komisijos atskaitoje, susirūpinimą kelia tai, kad daugelis klausimų nuo šiol turi būti išsamiai reglamentuoti konstituciniuose įstatymuose, kurie priimami dviejų trečdalių balsų dauguma, įskaitant klausimus, kurie turėtų būti sprendžiami taikant įprastą politinį procesą ir kuriems paprastai užtenka paprastos balsų daugumos;
- M. kadangi Europos Komisijos pirmininko pavaduotoja Viviane Reding pabrėžė, jog Europos Komisija ketina patikrinti, ar naujas teismų sistemos organizavimas Vengrijoje daro poveikį teismų santvarkai; kadangi Europos Komisijos pirmininko pavaduotoja Neelie Kroes ir aukšto lygio grupės žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo klausimams svarstyti vadovė Vaira Vike Freiberga ne kartą išreiškė savo susirūpinimą dėl žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo Vengrijoje;
- N. kadangi Europos Komisijos pirmininkas José Manuel Barroso 2012 m. sausio 18 d. pabrėžė, kad, be teisinių aspektų, buvo išreikštas susirūpinimas ir dėl demokratijos Vengrijoje kokybės, ir kreipėsi į Vengrijos valdžios institucijas prašydamas jas laikytis demokratijos ir laisvės principų ir įgyvendinti juos ne tik teoriškai, bet ir praktiškai politiniame ir socialiniame Vengrijos gyvenime;
- O. kadangi 2012 m. sausio 17 d. Europos Komisija Vengrijos atžvilgiu pradėjo pažeidimo tyrimo procedūrą dėl trijų klausimų: Vengrijos centrinio banko nepriklausomumo, Vengrijos pagrindiniame įstatyme įtvirtintų nuostatų dėl teisėjų privalomojo pensinio amžiaus sumažinimo ir duomenų apsaugos institucijos nepriklausomumo ir paprašė Vengrijos valdžios institucijas pateikti papildomos informacijos teismų sistemos nepriklausomumo klausimu;
- P. kadangi Europos Parlamentas savo 2010 m. gruodžio 15 d. rezoliucijoje dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje (2009 m.). Veiksmingas įgyvendinimas įsigaliojus Lisabonos sutarčiai¹ paragino „imtis tolesnių priemonių, susijusių su 2003 m. komunikatu dėl Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio, siekiant skaidriai ir nuosekliai spręsti galimus žmogaus teisių pažeidimus ir atitinkamai taikyti ES sutarties 7 straipsnį remiantis naująja pagrindinių teisių sistema“;
- Q. kadangi Vengrijos vyriausybė ir ypač Vengrijos Ministras Pirmininkas savo laiške Komisijai ir kreipdamasis į Europos Parlamentą užsiminė, jog yra pasirengęs spręsti problemas, dėl kurių pradėta pažeidimo tyrimo procedūra, iš dalies pakeisti aptariamus teisės aktus ir toliau bendradarbiauti su Europos institucijomis ne tik teisminių procesų klausimais;
- R. kadangi, kaip įtvirtinta ES teisyne, Europos Parlamentui tenka užduotis stebėti, kaip visose 27 valstybėse narėse laikomasi pagrindinių teisių, laisvių ir principų;

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2010)0483.

1. reiškia didelį susirūpinimą tuo, kaip Vengrijoje įtvirtinama demokratija ir teisinė valstybė, užtikrinamos ir ginamos žmogaus ir socialinės teisės, įgyvendinama kontrolės ir pusiausvyros sistema, užtikrinama lygybė ir nediskriminavimas;
2. siekdamas Vengrijos piliečių ir Europos Sąjungos bendrų interesų ragina Vengrijos vyriausybę atsižvelgti į Europos Komisijos, Europos Tarybos ir Venecijos komisijos rekomendacijas, prieštaravimus ir reikalavimus dėl minėtųjų klausimų ir atitinkamai pakeisti susijusius įstatymus laikantis pagrindinių Europos Sąjungos vertybių ir normų;
3. atkreipia dėmesį į Europos Komisijos, Europos Tarybos ir Venecijos komisijos įsipareigojimą nuodugniai iširti Vengrijos teisės aktų atitikimą ne tik Europos teisės turiniui, bet ir prasmei;
4. ragina Europos Komisiją kaip Sutarčių sergėtoją atidžiai stebėti minėtųjų įstatymų galimus pakeitimus ir įgyvendinimą ir jų atitikimą Europos sutarčių turiniui ir prasmei ir atlikti išsamų tyrimą siekiant užtikrinti:
 - a) visišką teismų sistemos nepriklausomumą, ypač užtikrinant, kad nacionalinė teisminė institucija, prokuratūra ir apskritai teismai būtų valdomi nepriklausimai nuo politinės įtakos ir kad nepriklausomai paskirtų teisėjų įgaliojimai negalėtų būti savavališkai nutraukiami;
 - b) kad reguliuojant Vengrijos Nacionalinį Banką būtų tvirtai laikomasi Europos teisės aktų;
 - c) kad duomenų apsaugos ir informacijos laisvės institucijų nepriklausomumas būtų atkurtas ir užtikrintas priėmus ir įgyvendinus atitinkamą įstatymą;
 - d) kad būtų visiškai atkurta Konstitucinio Teismo teisė peržiūrėti bet kokį teisės aktą, įskaitant teisę peržiūrėti biudžeto ir mokesčių įstatymus;
 - e) kad žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas būtų užtikrinti priėmus ir įgyvendinus Vengrijos žiniasklaidos įstatymą, ypač užtikrinus piliečių ir opozicijos atstovų dalyvavimą Žiniasklaidos taryboje;
 - f) kad naujas rinkimų įstatymas atitiktų Europos demokratines normas ir politinės kaitos principus;
 - g) kad ir institucijose, ir ne institucijose būtų užtikrinta teisė demokratiniu būdu reikšti politinę opoziciją;
 - h) kad religinių bendruomenių ir konfesijų įstatyme būtų atsižvelgta į pagrindinius sąžinės laisvės principus ir pagal jį nebūtų taikomas reikalavimas registruojant religinę bendruomenę gauti dviejų trečdalių parlamento daugumos pritarimą;
5. ragina Europos Komisiją paprašyti Venecijos komisijos nuomonės dėl teisės aktų rinkinio, kurį sudaro naujoji konstitucija, pereinamojo laikotarpio nuostatos ir konstituciniai įstatymai, ir toliau bendradarbiauti šiais klausimais su Europos Taryba;
6. paveda Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui bendradarbiaujant su Europos Komisija, Europos Taryba ir Venecijos komisija stebėti, kaip įgyvendinti šios rezoliucijos 4 punkte nurodytos Komisijos ir Europos Parlamento rekomendacijos, ir

pateikti savo išvadas ataskaitoje;

7. paveda Pirmininkų sueigai 6 punkte nurodytoje ataskaitoje pateikti nuomonę, ar imtis reikalingų priemonių, įskaitant Darbo tvarkos taisyklių 74e straipsnyje ir ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas priemones;
8. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos Tarybai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Pagrindinių teisių agentūrai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai ir JT Generaliniam Sekretoriui.